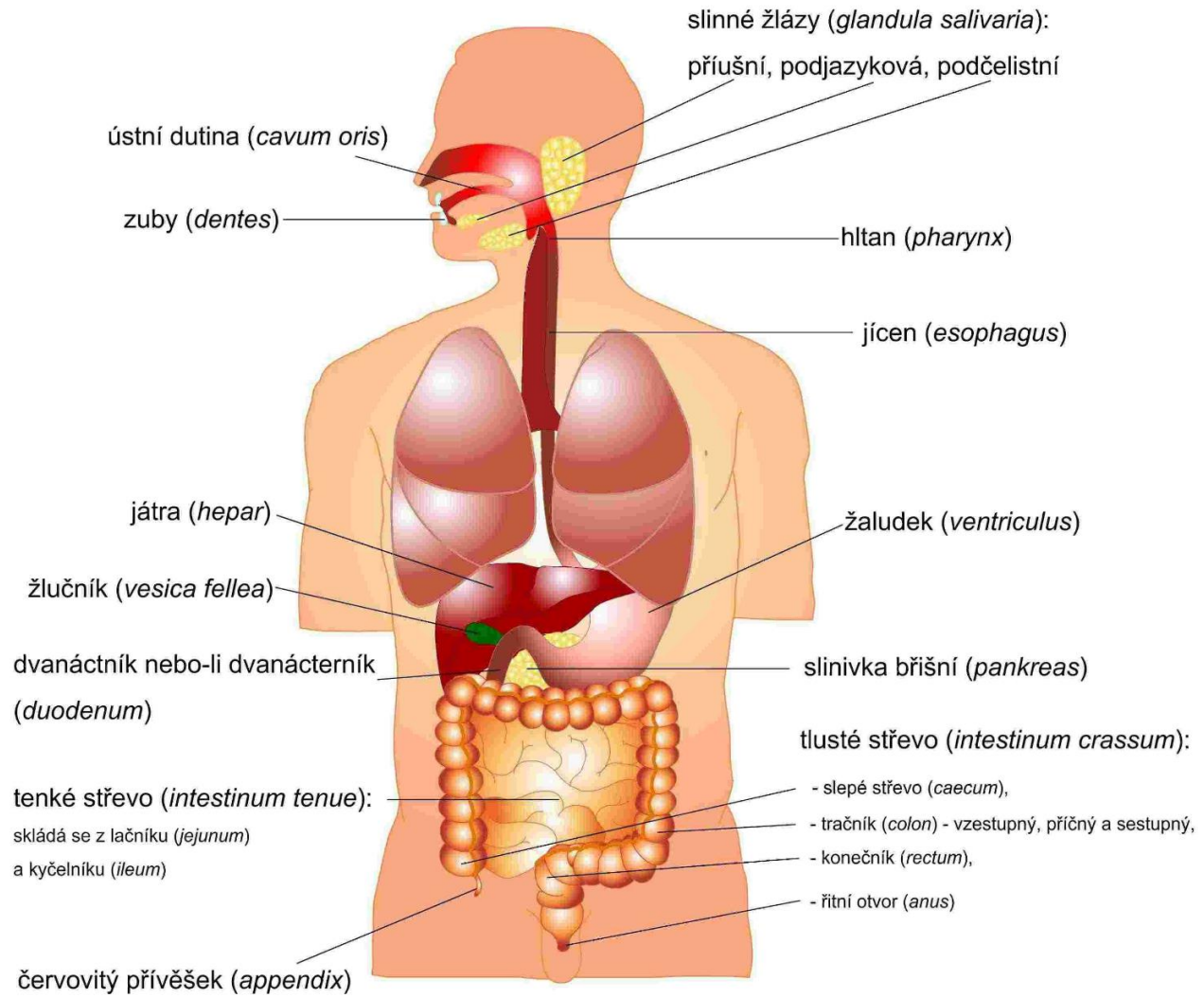

Anatomie – cvičení IV.

Trávicí systém

Pravidla pro druhý semestr

1. 100% docházka
2. omluvy absence pouze přes email: milena.tumova@nemlib.cz
aneta.novotna@nemlib.cz
3. 100% odevzdání všech protokolů
vždy bude oznámen definitivní termín odevzdání
odevzdání je možné pouze osobně na přednáškách
4. 100% účast při testu
možnost dopsání v KNL

Onemocnění trávicího ústrojí

- Rozsáhlý a složitý systém - veliké spektrum možných chorob
- Onemocnění organická a funkční, projevy onem. jiných orgánů
- Dutina ústní, jícn, žaludek, tenké a tlusté střevo, konečník,
- exokrinní žlázy(pankreas, hepar)
- Ovlivňován nervově sympatikem a parasympatikem....a hormonálně
- Funkce TS – rozkládání potravy na vstřebatelné látky, jejich vstřebávání,
- udržování vodního a mineralového hospodářství, vylučování odpadních
- a nestravitelných látek z těla

Onemocnění dutiny ústní

- počátek procesu trávení díky slinám
- slouží k přijímání potravy a k přípravě
- soust k polknutí
- vedlejšími funkcemi
- dutiny ústní je pomocná dýchací
- funkce a tvorba řeči

Onemocnění dutiny ústní

- **onemocnění zubů a dutiny ústní** patří mezi velmi častá (většinou však nezávažná)
v případě zubního kazu se potom jedná o nejčastější onemocnění vůbec (celosvětově)
- **onemocnění zubů a dásní** – parodontóza, osteomyelitis
- **onemocnění rtů a koutků** – infekce herpetickými viry, vývojové rozštěpové vady
- **onemocnění jazyka** – záněty, lymfangiomy (u dětí), hemangiomy
- **záněty lymfatických uzlin (mandlí)** – virové, bakteriální
- **onemocnění slinných žláz** – příušnice, bakteriální záněty, sialolity – brání odtoku
.slin do DÚ
- **afty**
- **nádorová onemocnění** - chronické dráždění chemickými látkami, především na kouření

Onemocnění jícnu

Refluxní choroba jícnu

Infekční záněty

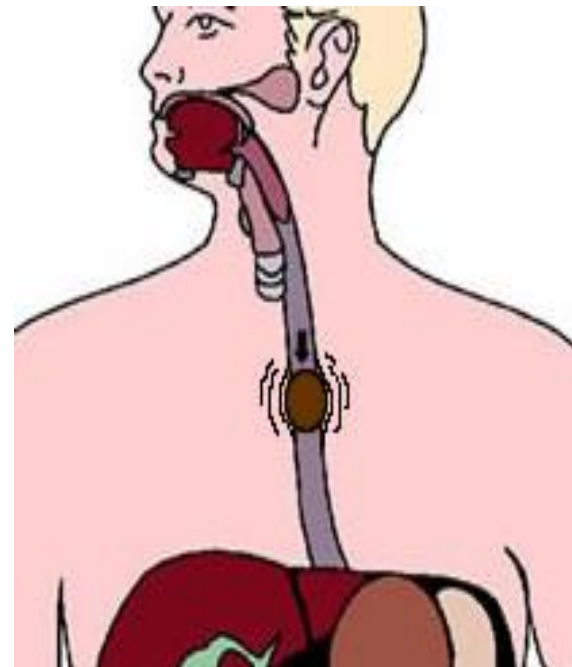
Neinfekční záněty

Brániční kýla

Poruchy motility

Obstrukce cizím tělesem či nádorem, jizvami po zánětech

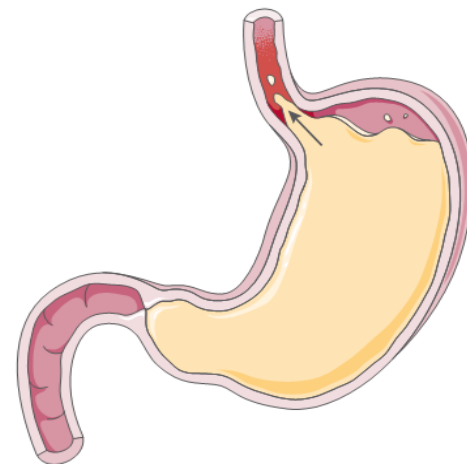
Achalázie

Onemocnění jícnu

- **Refluxní choroba jícnu** – nejčastější postižení, časté
- vnikání kyselé žaludeční šťávy do jícnu.
- Jícen je od žaludku oddělen svalovým svěračem, který
- by tomuto měl zabránit a navíc je jícen do jisté míry
- chráněn slinami z dutiny ústní. U některých lidí ovšem může
- být funkce jícnového svěrače snížena, kromě brániční kýly
- ke zhoršení jeho funkce dochází vlivem nikotinu při kouření
- a pak také vlivem alkoholu a kofeinu.....

- **Brániční kýla** - jeden nebo více orgánů
- z dutiny břišní se začne přesouvat nahoru
- do dutiny hrudní skrze, oslabené nebo otevřené
- místo na bránici
- hiátová hernie- skluzná hernie či paraezofageální hernie

© Servier Medical Art
upravil: MUDr. Jiří Štefánek

Brániční kýly

- skluzná hiátová hernie
- paraezofageální hiátová hernie

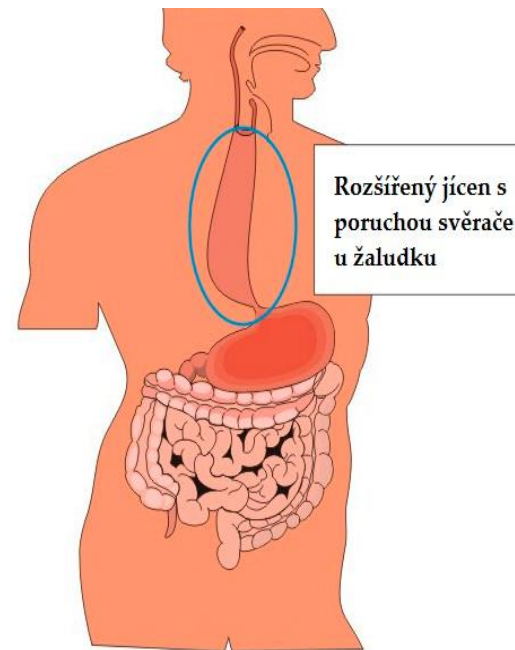
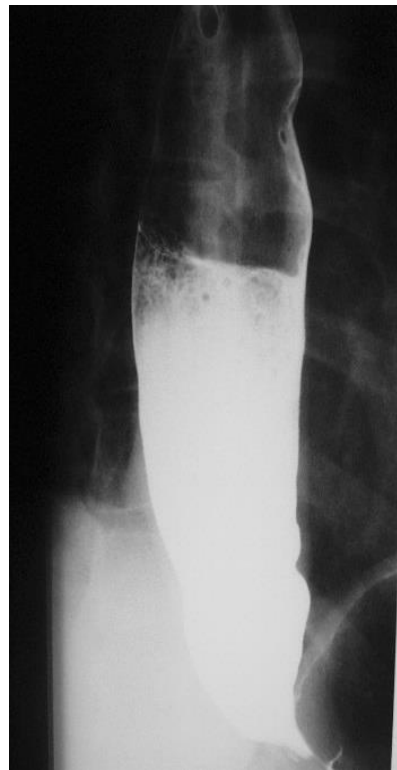

Onemocnění jícnu

Achalázie

porucha motility (pohyblivosti) jícnu, onemocnění má různou tíži projevu, při postupu potravy k žaludku se dolní jícnový svěrač díky místním gangliovým buňkám otevře a potrava „spadne“ do žaludku

1. Při achalázii dojde k postupnému ochrnutí svaloviny jícnu, při polykání začne váznout posun soust do žaludku
2. Dolní jícnový svěrač mezi jícnem a žaludkem není schopný se otevírat a zůstane stažený.

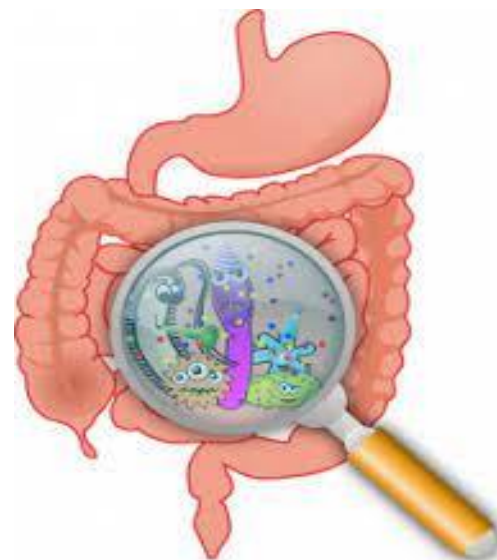
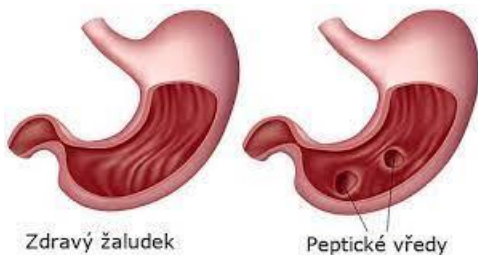

Achalázie

Onemocnění žaludku

Dyspepsie – nejčastěji, soubor trávicích potíží, které mohou být projevem různých onemocnění, zejména gastrointestinálního traktu, projevuje se bolestmi břicha, pocitem plnosti či nadýmáním

- **Gastritidy** – akutní, chronické
- Peptický vřed – *Helikobacter pylori*
- Gastropatie – může být podklad vznikajícího vředu
- Nádorové onemocnění

Onemocnění žaludku

Vředová choroba žaludku

defekt sliznice (nebo i svalové vrstvy) způsobený agresivními složkami žal.šťávy
žaludeční vřed je prekancerózním stavem

Příčiny:

nerovnováha mezi množstvím Hcl a mucinu
nesprávná životospráva, životní styl
(nepravidelná strava, alkoholismus, kouření...)
častý psychický stres,
neuroticismus
Helicobacter pylori
dlouhodobé užívání některých léků (kys.
acetylsalicilová, esteroidní antirevmatika,
cytostatika)

Projevy:

sezónní výskyt
bolest v epigastriu (u ž.v). po jídle, u
d.v. na lačno)
dyspepsie (pálení žáhy, zvracení)
další projevy souvisí s komplikacemi
krvácení
zvracení krve,
meléna, příznaky hypovolemie
perforace
silná bolest v epigastriu, peritoneální
příznaky

Onemocnění žaludku

Duodenální
vřed

Žaludeční
vřed

Onemocnění žaludku

Ca žaludku

Faktory vzniku:

kancerogeny v potravě, které se tvoří při uzení, dále polycyklické aromatické uhlovodíky (například benzpyren) – obsažené jednak v cigaretovém kouři a výfukových plynech automobilů, jednak také v jakémkoliv mase, které je upraveno smažením, grilováním nebo pečením, plísň v potravinách, nadbytek soli a nedostatek čerstvé zeleniny a ovoce, genetické predispozice, vliv infekce *Helicobacterem pylori*, který působí v žaludku chronický zánět (gastritidu), polypy

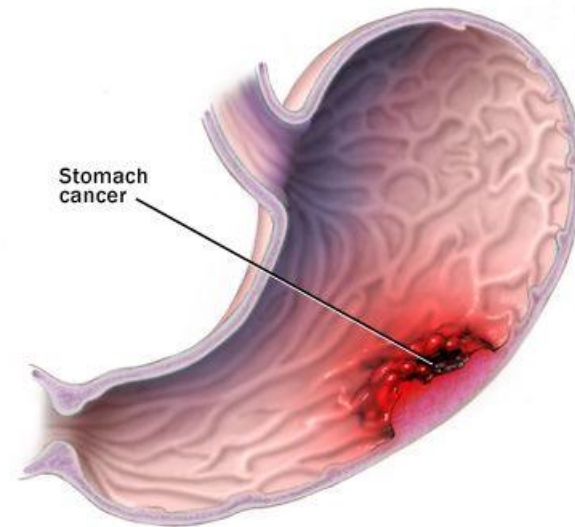
Onemocnění žaludku

Projevy:

neurčité bolesti v nadbřišku, pozvolná ztráta chuti k jídlu, pocit na zvracení, ztráta na váze, slabost, únava
problémy s polykáním – při lokalizaci u kardiie
bolesti břicha nalačno s úlevou po jídle
zvracení krve nebo krev ve stolici, která je většinou už natrávená (meléna),
stolice je černá, mazlavá

Léčba:

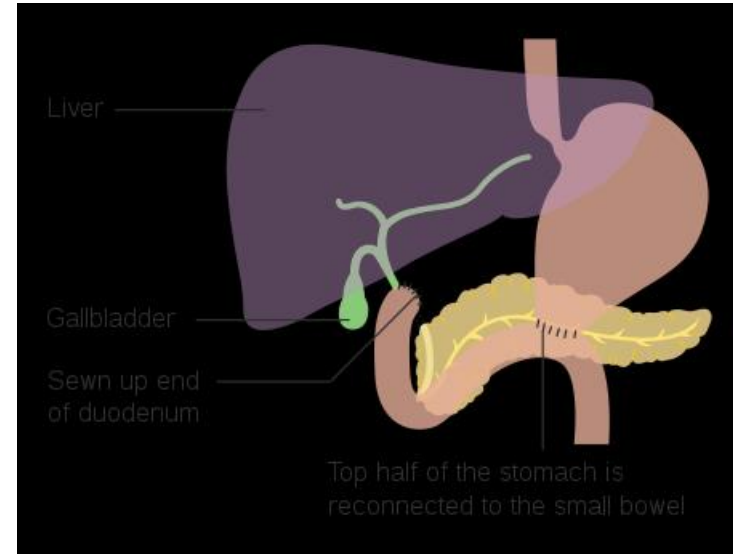
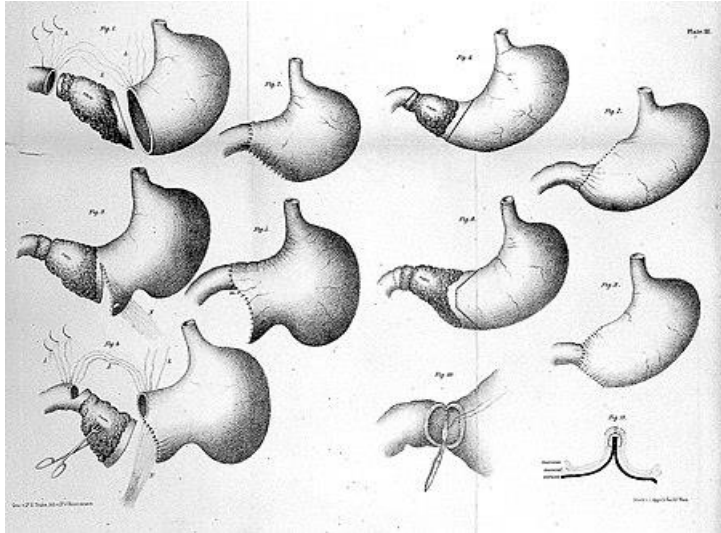
operační, navazuje onkologická

Operační řešení

Resekce typu Billroth I – anastomóza se vytváří mezi pahýlem žaludku a duodenem (gastroduodenoanastomóza).

Resekce typu Billroth II – anastomóza je mezi pahýlem žaludku a předsunutou kličkou jejunu (end to side), duodenum je slepě uzavřeno.

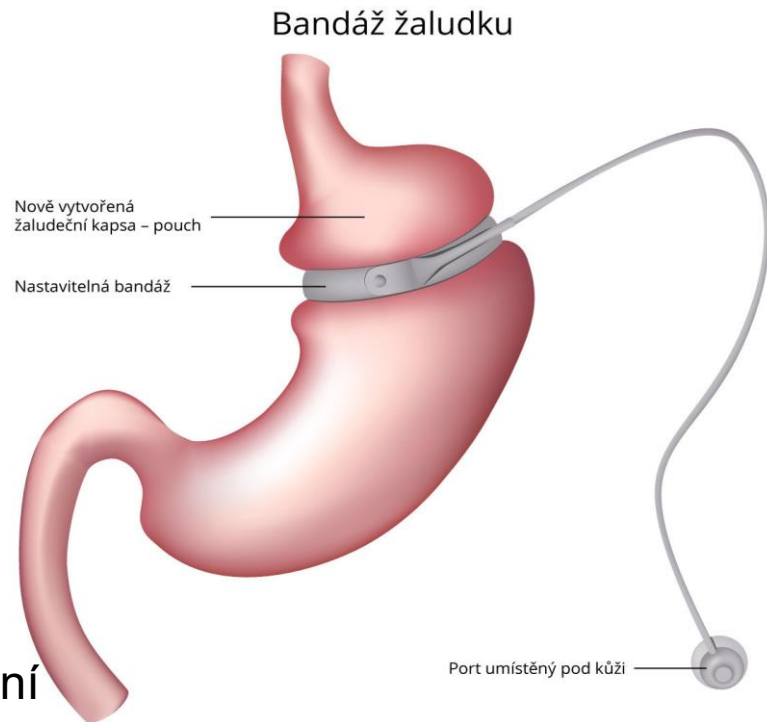

Léčba obezity, bariatrie

- tzv. podvázání žaludku, kdy je potrava shromažďována v malém horním vaku a poté po částech putuje do celého žaludku a do tenkého střeva již normálně. Pacient má pocit plného břicha už při konzumaci velmi malého množství jídla

úbytkem váhy o 30 kg lze snížit riziko vzniku DM II. typu až 14krát dochází ke snížení hypertenze, k úpravě hladiny cukru v krvi, snižuje se bolestivost kloubů, zvyšuje se fyzická aktivita a odolnost, snižuje se srdeční onemocnění a zlepšuje se dýchání

při vyšším BMI než 35 – 40, do 65 let

Tenké střevo

.Malabsorpční syndrom

.Celiakální sprue

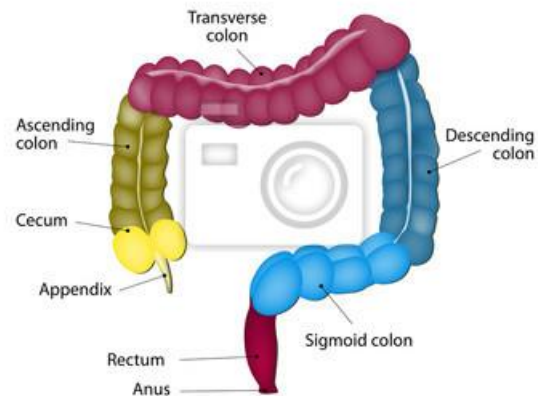
.Vředová choroba gastroduodenální – více muži, střídá se období klidu
.a obtíží, hlen mucin chrání žal. sliznici (eroze - akutní vřed - chronický vřed)

.faktory – HCl, helicobacter pylori, kouření, alkohol, černá káva, nadužívání
.medikamentů, genetické předpoklady, dlouhodobý stres

.Infekční onemocnění

.Nádory - vzácné

ANATOMY OF THE LARGE INTESTINE

Onemocnění tenkého střeva

Celiakální sprue

chronické autoimunitní onemocnění tenkého střeva, které je citlivé na směs bílkovin zvanou lepek či gluten predisponovaní jedinci, kteří vytvářejí přehnaně protilátky proti některým enzymům a bílkovinám, které jsou součástí lepku a tyto protilátky se pak s těmito jakoby alergeny (správněji řečeno antigeny) spojují a vytvářejí tak komplexy poškozující následně sliznici střeva tím, že tam vyvolají zánět

v kterémkoliv

věku

nevysvětlitelná chudokrevnost (anémie), jež je způsobena poruchou vstřebávání důležitých vitaminů ze střeva pro krvetvorbu v kostní dřeni

bezlepková dieta

Onemocnění tenkého střeva

Autoimunitní onemocnění – **Crohnova choroba**

napadá buňky vlastního těla,
nejčastěji kolem dospívání, mezi 20. a 30. rokem věku
původ je zatím neznámý, vliv má dědičnost, životní styl (způsob stravování, kouření, nadměrná konzumace alkoholu), stres a etnická příslušnost
dlouhodobé, zánětlivé onemocnění projevuje ohnisky v celém zažívacím traktu
– nejčastěji v tenkém a tlustém střevě, ale může zasáhnout i jícn
střevo se následkem zánětů zužuje, vytvářejí se abscesy (hnisavá ložiska) a píštěle (nepřirozené kanálkovité propojení mezi orgány)
- období relapsu (vzplanutí) a remise (klid)

Onemocnění tenkého střeva

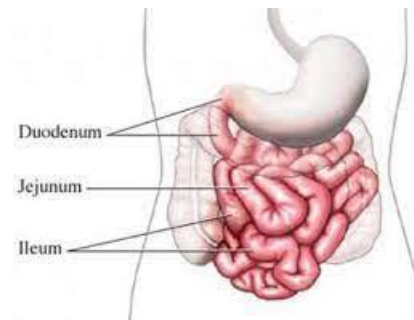
Syndrom krátkého střeva

příčinou většinou odnětí převážné části tenkého střeva při operaci.
důvody - nedokrevnost střeva, uskřínutí části střeva v kýlním vaku s
následným

odumřením tkáně, Crohnova choroba, nádory trávicího ústrojí, následky
radioaktivního ozařování, prasknutí, zauzlení střev a vrozené vady
zažívací soustavy

u malých dětí, zejména po narození, se jedná o vrozené
poruchy vývoje střeva, nebo jeho odumření (nekrotizující enterokolitida)
vyskytující se u předčasně narozených dětí

40 % jeho ztráty se může obejít bez větších následků

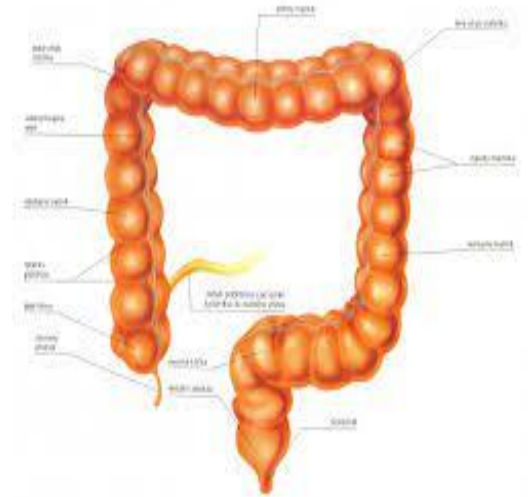
!!!! dvanáctník (duodenum) vstřebává železo, vápník a hořčík

lačník (jejunum) zase mastné kyseliny, aminokyseliny, jednoduché cukry a vitaminy rozpustné ve vodě

v kyčelníku (ileum) se vstřebávají vitaminy rozpustné v tucích (A, D, E, K), vitamin B12 a žlučové kyseliny

Trusté střevo

- .Dráždivý tračník
- .**Divertikly**
- .**Ileus**
- .Appendicitis
- .Obstipace, diarhoe
- .Ulcerózní kolitida
- .**Hemorhoidy**
- .**Nádorové onemocnění - adenokarcinom**

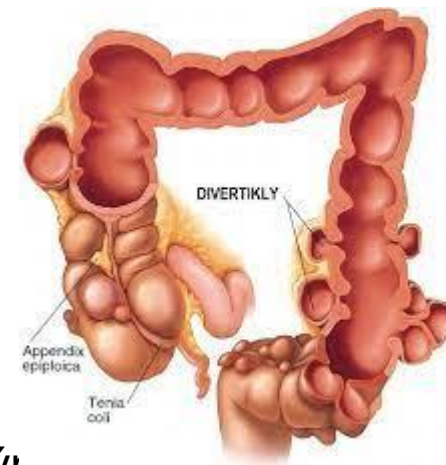

Onemocnění tlustého střeva

Divertikulóza vs divertikulitida

hlavním faktorem je strava s nedostatkem vlákniny, která je velmi důležitá pro obsah stolice a její snadné vylučování, při nedostatku vlákniny stolice ztuhá prochází střevy - čelí vysokým tlakům – důsledkem jsou **divertikly** neboli vakovité vyklenutí střešní stěny větší množství přítomných divertiklů = **divertikulóza** pokud se v divertiklech nahromadí stolice a rozmnoží bakterie, vzniká zánět divertiklu = **divertikulitida**

oslabený imunitní systém zvyšuje pravděpodobnost množení divertiklů a bakterií = vznik zánětlivého onemocnění

Onemocnění tlustého střeva

Ileus – neprůchodnost střevní, NPB

Mechanický - cizí těleso, které dotýčný pozřel, zejména u malých dětí, střevo mohou ucpat také paraziti, typicky škrkavky, dále žlučové kameny, vrozené zúžení střeva, polypy či nádory střeva, srůsty v dutině břišní či uskrínutí kýly v kýlní brance

Paralytický - způsobená ochrnutím svaloviny střevní stěny, jehož důsledkem je pak porucha na transportu střevního obsahu

Smíšený - kombinace mechanické a paralytické střevní neprůchodnosti, je typický například při nitrobřišních hnisavých abscesech

Cévní - způsobený postižením cévního zásobení střeva krevní sraženinou, která může být do místa zavlčena anebo se tvoří přímo v cévě, která orgán zásobuje

Strangulační ileus

Pooperační ileus

Invaginace

Normální
střevo

Invaginace
(intususcepcce)

Onemocnění tlustého střeva

Nádorové onemocnění - adenokarcinom

nádory vznikající z žlaznatých buněk střevní sliznice

rizikové faktory: věk

dědičná predispozice

střevní polypy

chronická zánětlivá onemocnění střev

složení potravy

Hartmannova operace - spočívá v chirurgickém

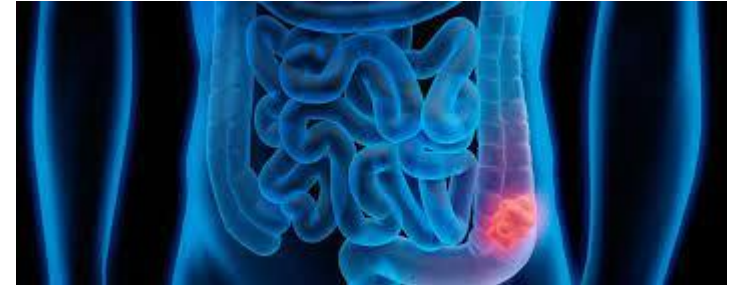
odstranění rektosigmoidea s terminální kolostomií a zašitým slepým pahýlem rekta

Operace dle Milese je metoda léčby

kolorektálního karcinomu dolní třetiny rekta

(popř. střední třetiny), amputace konečníku

(včetně odstranění svěračů; zašití perinea) s trvalou sigmoideostomií

Onemocnění konečníku

Hemoroidy – vnitřní, vnější
věk nad 40 let, sedavý způsob zaměstnání,
těhotenství, špatné návyky při defekaci, strava
s nedostatkem vlákniny, užívání některých léků
způsobujících častý průjem nebo zácpu

Carcinom rekta

krvácení z konečníku

častá bolest v anální oblasti

falešné nutkání na stolic

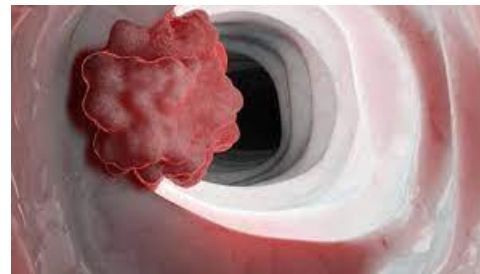
neobvyklé pohyby střev

otok na vstupní části anu

tupá bolest a tlak do konečníku

časté vyprazdňování ve formě zácpy nebo řídké

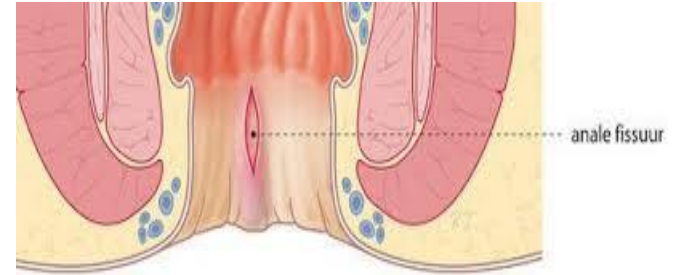
stolice

Onemocnění konečníku

Fissura ani

roztržení sliznice konečníku je obvykle důsledkem chronické zácpy spojené s průchodem tuhé objemné stolice, nelze opomenout ani poranění sliznice konečníku při análním sexu, nebo při zasunování jakýchkoliv objektů do konečníku

Periproktální absces

nahromadění hnisu ve tkáních v okolí konečníku, řiti a řitního kanálu, které je obvykle způsobené bakteriální infekcí

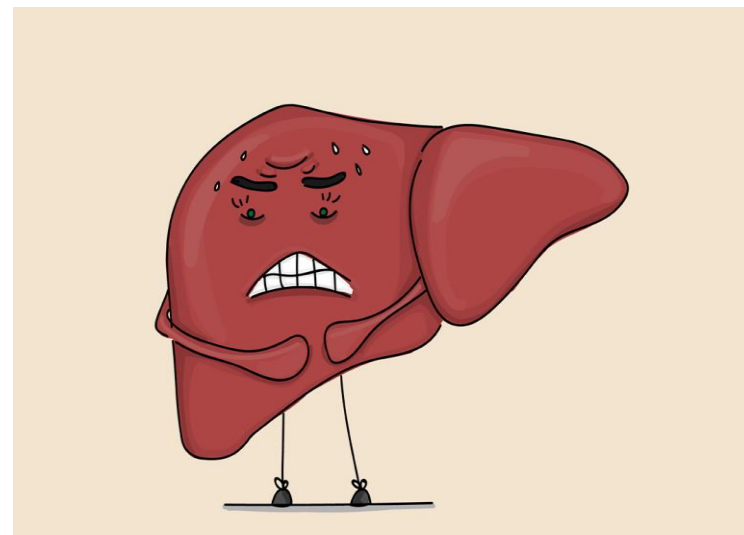
Léčba - dostatečná chirurgická silikonová drenáž, tzv. incize a evakuace abscesu, proplachy, ATB

Játra a žlučník

8 nejčastějších chorob jater

1. Ztukovatění jater (Steatóza)
2. Infekční mononukleóza
3. Zánět žlučníku (Cholecystitída)
4. Žlučové kameny (Cholelitiáza)
5. Žloutenka (Hepatitida)
6. Cirhóza jater
7. Carcinom
8. Selhání jater

Slinivka břišní - pankreas

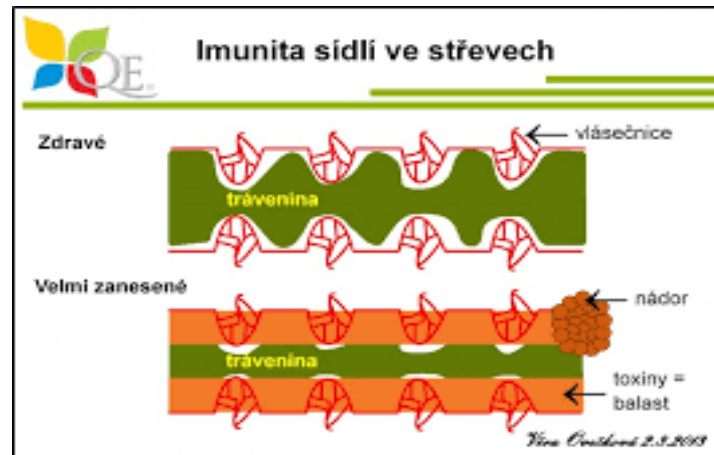
1. Akutní zánět slinivky břišní -nejčastější příčinou je zaklínění žlučového kamene a blokáda hlavního slinivkového vývodu. ...
2. Chronický zánět slinivky břišní ...
3. Cukrovka. ...
4. Cystická fibróza - geneticky podmíněné a vrozené, je způsobeno poruchou transportu chloridů (tvorba hlenových zátek . ...
5. Carcinom slinivky břišní ...
6. Nedostatečná funkce slinivky břišní

Závěrem – prevence nemocí GIT

Střevní mikroflóra patří k faktorům, které působí na imunitu našeho organismu. Složení střevní mikroflóry tlustého střeva ovlivňuje bariérovou funkci střeva, tj. ochranu těla před patogeny, karcinogeny a toxickými látkami, také nutrici a imunitu.

Mikroflóru zdraví prospěšnou tvoří zejména rody *Lactobacillus*, *Bifidobacterium* a *Streptococcus*. Tyto rody tlumí růst patogenních bakterií, produkují ve střevě vitamin B1, B2, B12, kyselinu listovou, vitamín K a fermentují vlákninu. Také usnadňují vstřebávání některých živin v tenkém střevě, neutralizují toxické látky a blokují prekarcinogeny, zrychlují střevní peristaltiku.

Děkuji za pozornost